

”JEG TROR PÅ DEN HELLIGE ÅND”

- Den Hellige Konspiratør

I ÅNDEN KONSPIRERER MED SKAPERVERKET

Jeg tror på Den Hellige Ånd. Hvor begynner vi da?

- La oss begynne med begynnelsen:
- *”I begynnelsen skapte Gud himmelen og jorden. Jorden var øde og tom, og mørke lå over havdypet. Men Guds Ånd svevet over vannet.”*

Øde og tom – på hebraisk: tohu wabohu. Hør på de ordene: tohu wabohu – det er kaos-lyder.

I begynnelsen var kaos. Men også over kaos hersket Gud.
Allerede den gang – før Gud taler tiden i gang, svever Guds Ånd over vannene.

Lydløst i det mørke og tomme rommet er Guds Ånd til stede i en bevegelse som omslutter alt. Guds Ånd er der, og da kan allting skje

Og så skjer det samme som i forkynnelsen, i dåpen og i nattverden: Guds Ord setter Ånden i bevegelse. Fra kaos oppstår kosmos. Og i rommet henger nå en blågrønn juvel:

Salme 104: *”Du sender din Ånd, og det skapes liv, du fornyer jordens overflate.”*

I **Den apostoliske trosbekjennelse** begynner den 3. trosartikkel slik:
”Jeg tror på Den Hellige Ånd, en hellig allmenn kirke”

Her går vi direkte fra Ånden til Kristus og kirken.

Men i **Den nikeenske trosbekjennelse** (Nikenum) går vi en litt lengre vei med Ånden: *”Vi tror på Den Hellige Ånd, som er Herre og gjør levende, som utgår fra Faderen (og Sønnen), og som tilbes og æres sammen med Faderen og Sønnen, og som har talt gjennom profetene.”*

Og først nå kommer vi til kirken: *”Vi tror på én hellig, allmenn og apostolisk kirke. Vi bekjenner én dåp til syndenes forlatelse, og venter de dødes oppstandelse, og et liv i den kommende verden”.*

Den Hellige Ånd ble ikke til på pinsedag.

Den Hellige Ånd er fra begynnelsen av

- nei, før begynnelsen og før tiden
- fra evighet av
- som én av de tre personer som er Gud

Vi sier gjerne at den første trosartikkel handler om Skapelsen. Det stemmer bare delvis.

Den første trosartikkel handler ikke om skapelsen, men om Faderen. Skapelsen er ikke bare Faderens verk. Det er Gud som skaper, hele Gud. Det går linjer fra alle tre trosartikler til skapelsen.

Nikenum:

- "Faderen har skapt himmel og jord, alt synlig og usynlig"
- Om Sønnen: "Ved ham er alt blitt skapt"
- Og Ånden kalles "livgiveren", "den som gjør levende"

Skapelse pågår – gjennom evolusjonens millioner årlange løp, og gjennom de prosesser forskningen kan studere, og som vi gjerne kaller "naturlover".

En luthersk-ortodoks teolog har i en bok fra 1707 en original formulering om dette. Han sier at: *"Gud løper sammen med", og samvirker med naturens egne lover.*

Engelsk oversettelse: "God ... sweetly **conspires**"
Jeg synes det er utrolig vakkert tenkt og sagt!

Gud **kon-spirerer** med sitt skaperverk
Vi hører hvordan nettopp Ånden – **Spiritus** – er til stede i denne "konspirasjonen".

Ånd, spirit, pneuma er samme ordet som vi også bruker om luft og vind.
Con-spirare: blåse med

Ånden er den store konspiratør. Som blåser med, som samvirker med Faderen og Sønnen, både i skapelsen og frelsen, og gjør Den treenige Gud nærværende i vår verden

Ånden virker sammen med skaperverkets egne prosesser, holder dem oppe og også baner ny vei, slik det har skjedd gjennom evolusjonen.

"Du sender din Ånd, og det skapes liv, du fornyer jordens overflate."

Den Hellige Ånd er den person i guddommen som på en særlig måte gjør Gud **nærværende** i vår verden, som den som formidler og innlemmer oss både i Faderens og i Sønnens verk.

Ånden handler i troens rom, i kirken, men også i skapelsen.
Gud kommer som Den livgivende Ånd tett inntil sitt skaperverk, men uten å gå opp i det.

Panteisme er utelukket i kristen teologi. Da er Gud til stede i alt, men på en slik måte at guddommen forblir innenfor skaperverket.

Men **pan – en – teisme** kan være et mulig begrep innenfor klassisk kristendom.

Gud er før og utenfor naturen. Men er samtidig som Den livgivende Ånd, den himmelske konspiratoren, til stede i alt som lever.

Kan denne tanken om Åndens nærvær i, med og under alt det skapte kanskje gjøre noe med oss som gjennom troen lever i Ånden, gjøre noe med måten vi forholder oss til nettopp skaperverket?

At vi som ved troen på Kristus har Ånden, kan kjenne en solidaritet, en **samhørighet** med alt som lever? Ikke bare som en rent biologisk og økologisk sannhet, men også som en i dypeste forstand **åndelig sannhet**?

"God sweetly conspires"

Gud løper kjærlig sammen med verden. Skal da ikke vi som har fått Den Hellige Ånd, Livgiveren, plantet i oss ved troen, stille vakkert med vannet, lufta, dyrene – men først og fremst med den skapning som helt fra unnfangelsen av er alene om å være skapt i Guds bilde, og bestemt til å være et tempel for Den Hellige Ånd?

Ånden er virksom universelt, ikke bare i skaperverket, men Ånden er også med i historiens turbulente løp. Den Hellige Ånd blåser sammen med, konspirerer med alle dem som vil fremme og kjempe for menneskeverd og rettferd.

Vi har akkurat feiret 20 års jubileum for åpningen av Berlinmuren. Tenk hvilket under! Tenk så mye som kunne gått så veldig galt. Hvem hadde trodd det var mulig? Skulle ikke Den Hellige Ånd, LIVGIVEREN, hatt sin finger med i dette?

II **ÅNDEN KONSPIRERER MED ORDET**

Men Ånden er langt mer enn en ordløs, skapende livgiver i alt som lever. Ånden taler. Nikenum: "... som har talt gjennom profetene"

Hør profetrøsten i Jes 61: *"Herrens Ånd er over meg, for Herren Gud har salvet meg. Han har sendt meg for å forkynne et gledesbudskap for de arme..."* (Jes 61,1)
Han taler ikke bare på vegne av seg selv, men alle sine profetkolleger.

Nettopp denne teksten fra Jes 61 er det Jesus, han som helt ut var ett med profetenes ånd, finner fram til i Nasaret synagoge. Og han legger til: "I dag er dette skriftordet blitt oppfylt mens dere hørte på".

"Mens dere hørte på". Bibelordet blir ikke oppfylt, det når ikke sitt mål, så lenge det står i bokhyllen. De er et skaperord som må slippes løs – leses, høres, tolkes.

Ånden taler i Skriften. Vi leser i 2 Tim 3, 16: *"Hver bok i Skriften er innblåst (latin: "inspirata") av Gud og nyttig til opplæring, tilrettevisning, veiledning og oppdragelse i rettferd."*

Det er nettopp gjennom **Åndens konspirasjon** med profetene og apostlene, gjennom deres skrifter – Bibelen – at vi vet både hvem Faderen og Sønnen er. - Og Ånden.

I Skriften ser vi at Ånden er ikke bare er den skjulte livgiver, men Den Hellige Ånd, Talsmannen, som Ånden kalles i Johannes-evangeliet, som bringer oss til Sønnen, og som sammen med Sønnen bringer oss til Faderen.

Gjennom Skriften får Gud ansikt og navn.
Og navnet er Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd.
Slik må vi også tiltale Gud i gudstjenesten.
Ikke nødvendigvis bare slik, det blir for rigorøst, men i hvert fall slik.

Mange vil tiltale Gud også som skaper, frigjører og livgiver. Det er ikke galt. Men som tiltale av Den treenige Gud blir dette utilstrekkelig. Det viser seg først og fremst ved at denne måten å omtale guddommen på kan brukes av bortimot alle religioner.

Og både innenfor New Age og all slags moderne engledyrkelse er dette gode ord som mange vil knytte seg til.

Men når Gud kalles ved sitt rette navn: Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, da blir det klart at vi som er samlet her, vi er de kristne, og dette er den Gud vi tror på og bekjenner.

Derfor bør vi ikke begynne en gudstjeneste med å si *"I Skaperens, befrierens og livgiverens navn"*. Vi kan si det senere i gudstjenesten, men ikke som det første vi sier. Først må vi navngi den Gud vi er kommet sammen for å tilbe og ære. Vi må definere gudstjenesten som nettopp en kristen gudstjeneste til forskjell fra annen kult, og oss selv som nettopp kristne, til forskjell fra andre gudsyndere.

Gud er mer enn en kraft som han sees på tre ulike måter. Gud er tre personer i fellesskap. Faderen, Sønnen og Ånden. Og hver av dem har sin egen vilje og sin dagsorden.

Dagens hovedperson, Den Hellige Ånd, er ikke en upersonlig kraft som skal hjelpe oss i å nå våre egne mål og komme lenger i vår selvutvikling. Den Hellige Ånd er en person. Med sin egen vilje og sin egen dagsorden – "som har talt gjennom profetene"

Men Ånden er ulik oss. For Åndens dagsorden er ikke å få søkelyset på seg selv, men på Kristus.

Derfor er det ikke så underlig at nettopp Ånden er den person i Gud som det er vanskeligst å forestille seg. Fordi Ånden på en måte har sitt oppdrag i å gå opp i de andre to, og løfte dem fram og gjøre dem nærværende.

III ÅNDEN KONSPIRERER MED OSS

Det finnes to pinsetekster i vårt NT:

- 1) Beretningen om den første pinsedag i Jerusalem (Apg 2). Ånden faller – og konspirerer med Peter som taler, og folk kommer til tro.
- 2) Johannesevangeliet: Når Jesus viste seg for sine disipler etter oppstandelsen leser vi (Joh 20, 22f): *"Igjen sa Jesus til dem: «Fred være med dere! Som Far har sendt meg, sender jeg dere.» Så åndet han på dem og sa: «Ta imot Den hellige ånd. Dersom dere tilgir noen deres synder, da er de tilgitt. Dersom dere fastholder syndene for noen, er de fastholdt.»"*

Tenk at et annet menneske kommer helt inn mot ansiktet ditt og puster på deg. Det er ganske intimt. Vi føler oss ikke vel, med mindre det er en vi kjenner godt og er glad i.

Fortellingen hos Johannes viser hvor tett Ånden er knyttet til Jesus.
"Jeg går bort, og jeg kommer til dere igjen" (Joh 14,28)

Det er pusten, Ånden fra Jesus som kommer. Det er ikke *"som om Jesus kommer"*. Det er Jesus som kommer gjennom Den Hellige Ånds konspirasjon. Og samtidig med Jesus kommer alltid også Faderen, slik Jesus sier det i Johannes 17: **"jeg i dem og du i meg"**

Slik blir Ånden livgiver i dobbel forstand: Den ånd som gjør levende i skapelsen, gjør også oss levende til evig liv i Gud.

Dåpen er en oppvekkelse fra de døde. Vi som var døde på grunn av våre misgjerninger, får nytt liv i Kristus. (jfr. Efes 2,5)

Og presten legger hånden på barnets hode, og sier (i hvert fall inntil videre): "Den allmektige Gud har nå gitt deg sin Hellige Ånd"

Ånden er Gud i oss, og med Ånden kommer også Sønnen og Faderen og flytter inn i oss, og gjør våre kropper til et tempel, ikke bare for Ånden, men for Den treenige Gud.

Ånden bor i oss, og utruker oss, gir oss nådegaver, og leder oss.
"Alle som drives av Guds Ånd, de er Guds barn." (Rom 8,14)

Vi som har Den Hellige Ånd, la oss ta sjansen på at Ånden er i oss, som person og som kraft, og ikke bare som et prinsipp. La oss ta sjansen på at når vi ber om å bli **ledet av Ånden**, så blir vi det faktisk også.

"Men vi er jo syndere, vi kan bli forført og bedratt av våre egne tanker og lyster, og ta feil..."

Ja, det kan vi. Og derfor må all ledelse av Ånden prøves på Ordet og gjerne også i samtale med søstre og brødre.

Det er kanskje særlig for oss lutheranere viktig at vi ikke må la den begrunnede pessimismen på menneskets vegne bli større enn den enda bedre begrunnede tilliten til Den Hellige Ånd. Vi må ikke gjøre Djevelen større enn Gud.

Våg å tro at når du ber om Åndens ledelse, om åndelig veiledning, så kan det skje at du også finner veien. Ja, gå ut fra at du vil finne veien!

Det forutsetter nok både stillhet, bibelstudium og bønn. Men det **er** en kristen erfaring at Ånden kan gi seg til kjenne i våre liv på mange måter og lede oss: som en inspirasjon, som en tanke, som en intuisjon. Det er kanskje helst i etterkant vi kan se Åndens ledelse på denne måten.

Ånden vil ingen ting mer enn å konspirere med din og min ånd

Ånden er som vinden, den er smidig og tilpasser seg landskapet: din og min person, våre evner og anlegg, tanker, følelser og vilje – hele vår historie og vår eksistens.

"Når sannhetens Ånd kommer, skal han veilede dere til hele sannheten" (Joh 16,13)

Det finnes ikke noen større bestemmelse for et menneskes liv enn dette: Å innlemmes i fellesskapet med Gud, og bli et tempel for Den Hellige Ånd.

Den Hellige Ånd, livgiveren, som fornyer jordens overflate og holder kosmos sammen, bor nå i mitt indre.

IV RUBLEVS IKON: "DEN HELLIGE TREENIGHET"

Dette er *Den Hellige Treenighet* av Andrei Rublev

De tre sitter rundt et bord og midt på bordet står kalken som Kristus i midten peker på med sine to fingre (sann Gud, sant menneske), og Faderen til venstre tar imot dette Jesu offer som soning for verdens synd. Den Hellige Ånd peker med sin lange finger mot nattverdskalken og mot deg som ser på dette bildet, og sier:

Det er en ledig plass ved dette bordet – den er din.

Den kristne Gud er ikke, som i andre monoteistiske religioner, helt alene i sitt vesen. Gud er et fellesskap av tre i sitt vesen.

I 1. Johannesbrev leser vi: *"Gud er kjærlighet"*.

Gud er kjærlighet i sitt vesen fordi kjærligheten alltid forutsetter mer enn en, – og fordi Gud er kjærlighet i sitt vesen er Gud vendt mot oss og gjennom oss mot hele sitt skaperverk.

Det er i dette fellesskapet du hører til!

Inn hit er det Ånden vil kalle deg. Inn til en livsvarig reise, og enda lenger:

Ånden – den store konspiratør - peker og innbyr deg:
Her er din plass!
Kom, for alt er ferdig.